

Seat No. : _____

NG-113

November-2018

M.Com., Sem.-III

**504(EA) : Management Accounting – I
(New)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) પરેશ લિમિટેડ વસ્તુ 'P' નું ઉત્પાદન કરે છે, અને તેના પ્રત્યક્ષ માલસામાન ખર્ચ અંગે નીચે મુજબ અંદાજ મુકવામાં આવ્યો છે : 14

માલસામાન A : દરેક 'P' માટે 20 એકમો, ₹ 40 ના ભાવે

ઉપરોક્ત બજેટમાં સમાવેશ થયા બાદ માલસામાન A ની કિંમત વધીને એકમદીઠ ₹ 60 થવા પામી.

આ માહિતીના સંદર્ભમાં સંચાલકોએ કરેલ બજાર અભ્યાસ પ્રમાણે માલસામાન B અગાઉના માલસામાન A ના અવેજ તરીકે ચાલી શકે તેમ છે અને તે એકમદીઠ ₹ 52 ના ભાવે મળે તેમ છે.

બજેટ-સમયના અંતે માલસામાન પડતરના પત્રક મુજબ એમ જણાયું કે વસ્તુ 'P' ના 1000 એકમો તૈયાર કરવા માટે માલસામાન A નીચે મુજબ વપરાયો :

વપરાયેલ જથ્થો 22000 એકમો, એકમદીઠ ₹ 60.40 ની પડતર પ્રમાણે માલસામાન ખર્ચ અંગેના વિચલનોનું નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે પૃથક્કરણ કરો :

- (i) પ્રણાલિકાગત અભિગમ પ્રમાણે
(ii) વૈકલ્પિક પડતરના અભિગમ પ્રમાણે

અથવા

- (i) “સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ નિર્ણયીકરણની પ્રક્રિયા છે.” સમજાવો. 7
(ii) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ અને નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. 7

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે ચાર) 4

(1) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ સંબંધ ધરાવે છે.

- (a) ભૂતકાળના નિર્ણયો સાથે (b) આંતરિક નિર્ણય ઘડતરમાં
(c) બાહ્ય નિર્ણય ઘડતરમાં (d) આમાંથી એકપણ નહીં

(2) નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિની નથી ?

- (a) પ્રમાણ પડતર (b) સેવા પડતર
(c) સીમાંત પડતર (d) હિસાબો પરથી નિર્ણય

(3) નીચેના પૈકી કયું સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતું નથી ?

- (a) નીતિ ઘડતર
(b) પડતરનું વર્ગીકરણ અને સંકલન
(c) વૈકલ્પિક યોજનામાંથી યોગ્ય યોજના પસંદ કરવી.
(d) આમાંથી એકપણ નહીં

GENIUS
Guruji

- (4) કામગીરી વચલન = _____
- (a) મૂળ પ્રમાણો – સુધારેલ પ્રમાણો (b) સુધારેલ પ્રમાણો – ખરેખર પરિણામ
(c) મૂળ પ્રમાણો – ખરેખર પરિણામ (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (5) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિએ _____ નું વિસ્તરણ છે.
- (a) નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ (b) પડતર હિસાબી પદ્ધતિ
(c) નાણાકીય સંચાલન (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (6) ભારતીય કંપનીધારા મુજબ _____ ફરજિયાત છે.
- (a) નાણાકીય હિસાબો (b) પડતરના હિસાબો
(c) સંચાલકીય હિસાબો (d) આમાંથી એકપણ નહીં

2. (A) 'સન' લિમિટેડે વર્ષ 2018ના પ્રથમ પાંચ માસનું વેચાણ બજેટ નીચે મુજબ બનાવ્યું છે :

14

માસ	વેચાણ (એકમો)
જાન્યુઆરી	10,800
ફેબ્રુઆરી	15,600
માર્ચ	12,200
એપ્રિલ	10,400
મે	9,800

દરેક માસના અંતે તૈયાર માલનો આખર સ્ટોક પછીના માસના વેચાણના 25% અંદાજવામાં આવેલ છે. 1લી જાન્યુઆરી 2018ના રોજ 2700 એકમો હાથ પર હતા. માસના અંતે ચાલુ કામનો કોઈ સ્ટોક નથી.

દરેક તૈયાર એકમોમાં બે પ્રકારના કાચા માલનો વપરાશ નીચે પ્રમાણેના જથ્થામાં થાય છે :

માલસામાન A – 4 કિ.ગ્રા.

માલસામાન B – 5 કિ.ગ્રા.

દરેક માસના અંતે, પછીના માસના ઉત્પાદન માટેની કાચા માલની જરૂરિયાતના અડધો કાચો માલ હાથ પર રાખવામાં આવે છે. આ જરૂરિયાત 1લી જાન્યુઆરી 2018ના રોજ પણ લાગુ પડેલ છે.

તૈયાર કરો : પ્રથમ ત્રિમાસિક બજેટ કે જે 31 માર્ચ 2018ના રોજ પુરું થાય છે તે માટે –

- (a) ઉત્પાદન બજેટ (જથ્થાત્મક/એકમોમાં)
- (b) કાચા માલની ખરીદીનું બજેટ (જથ્થાત્મક/એકમોમાં)
- અથવા
- (i) બજેટરી અંકુશના ફાયદા ચર્ચો.
- (ii) માસ્ટર બજેટ પર ટૂંકનોંધ લખો.

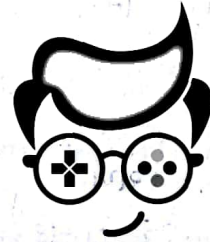

GENIUS
Guruji

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે ચાર)

4

- (1) સર્વગ્રાહી બજેટ (માસ્ટર બજેટ) ને _____ તરફ પાણ ઓળખવામાં આવે છે.
- (a) રોકડ બજેટ (b) વેચાણ બજેટ
(c) સારાંશ બજેટ (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (2) કંપનીનું વેચાણ બજેટ તૈયાર કરવાની જવાબદારી _____ ની છે.
- (a) હિસાબનીશ (b) બજેટ તજજ્ઞ
(c) વેચાણ મેનેજર (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (3) 60% શક્તિએ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 80,000 છે અને 80% શક્તિએ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 1,00,000 છે, તો ઉપરનામાં સમાયેલા સ્થિર-કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ _____ થશે.
- (a) ₹ 1,00,000 (b) ₹ 80,000
(c) ₹ 20,000 (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (4) ક્ષણવણી અંદાજપત્ર _____ છે.
- (a) પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર (b) ઈન્ડિકમેન્ટલ બજેટ
(c) સ્થિર અંદાજપત્ર (d) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર
- (5) રોકડ બજેટ તૈયાર કરતી વખતે નીચેના પૈકી કઈ વિગત દર્શાવાશે નહીં ?
- (a) દેવાદારો પાસેથી વસૂલાત
(b) લેણદારોને ચૂકવણી
(c) ઘસારો
(d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (6) નીચેના પૈકી કયું એ બજેટનો પ્રકાર નથી ?
- (a) વેચાણ બજેટ (b) રોકડ બજેટ
(c) રોકડ ખાતું (d) આમાંથી એકપણ નહીં

GENIUS
Guruji

3. (A) હોપ લિમિટેડના પડતર વિભાગમાંથી નીચેની માહિતી મળે છે :

14

પ્રમાણ પડતર-કાર્ડ	એકમદીઠ ₹
માલસામગ્રીની પડતર (₹ 10 લેખે, 2 કિલો)	20
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (કલાકદીઠ ₹ 2 લેખે, 2 કલાકો)	4
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા (કલાકદીઠ ₹ 2 લેખે, 2 કલાકો)	4
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ (કલાકદીઠ ₹ 4 લેખે, 2 કલાકો)	8
કુલ પ્રમાણ પડતર	36
એકમદીઠ પ્રમાણ નફો	4
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	40

સામાન્ય ઉત્પાદન ક્ષમતા 10000 એકમો

બજેટ મુજબનું ઉત્પાદન અને વેચાણ : 10000 એકમો

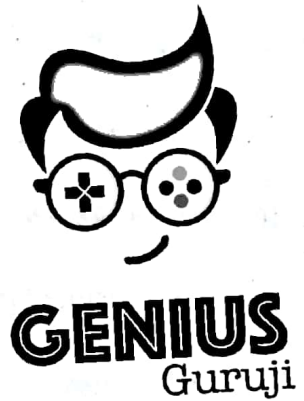
ખર્ચેખર માહિતી	₹
માલસામગ્રીનો વપરાશ : કિલોદીઠ ₹ 9.60 લેખે, 16,500 કિલો	1,58,400
પ્રત્યક્ષ મજૂરી : કલાકદીઠ ₹ 1.60 લેખે, 18000 કલાક	28,800
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	32,400
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા	76,000
ખર્ચેખર ઉત્પાદન અને વેચાણ (એકમદીઠ ₹ 42 લેખે)	3,36,000

તમારે જુદાં-જુદાં વિચલનોની ગણતરી કરવાની છે અને ખર્ચેખર નફો તથા બજેટ મુજબના નફાની મેળવણી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરવાનું છે.

અથવા

- (i) એકાકી યોજના અને આંશિક યોજના વિસ્તારપૂર્વક સમજાવો. 7
- (ii) વિચલનો નોંધવાની દ્વિમુખી યોજનાના લાભાલાભ સમજાવો. 7
- (B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે ત્રણ) 3

- (1) મજૂરી ખર્ચ વિચલન એ _____ નો તફાવત છે.
- (a) સ્થિર મજૂરી ખર્ચ અને ચલિત મજૂરી ખર્ચ
- (b) અંદાજિત મજૂરી ખર્ચ અને પ્રમાણ મજૂરી ખર્ચ
- (c) પ્રમાણ મજૂરી ખર્ચ અને ખર્ચેખર મજૂરી ખર્ચ
- (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં

- (2) માલસામાન ખર્ચ વિચલન = _____
- (a) માલસામાન વપરાશ વિચલન + માલસામાન ઉપજ વિચલન
 (b) માલસામાન ભાવ વિચલન + માલસામાન ઉપજ વિચલન
 (c) માલસામાન ભાવ વિચલન + માલસામાન વપરાશ વિચલન
 (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં.
- (3) ચૂકવેલ કલાકો અને કામના કલાકો વચ્ચેનો તફાવત _____ નામથી ઓળખાય છે.
- (a) મજૂરી દર વિચલન (b) મજૂર કાર્યક્ષમતા વિચલન
 (c) નિષ્ક્રિય સમય વિચલન (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (4) સ્થિર બજેટ વિચલન = _____
- (a) બજેટ ખર્ચ - ખરેખર ખર્ચ
 (b) ખરેખર ખર્ચ - પ્રમાણ ખર્ચ
 (c) ખરેખર કલાકો (પ્રમાણ દર - ખરેખર દર)
 (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (5) વેચાણકિંમત વિચલન = _____
- (a) ખરેખર જથ્થો (ખરેખર કિંમત - પ્રમાણ કિંમત)
 (b) ખરેખર જથ્થો (પ્રમાણ કિંમત - ખરેખર કિંમત)
 (c) પ્રમાણ જથ્થો (ખરેખર કિંમત - પ્રમાણ કિંમત)
 (d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં

4. (A) MNC કંપની લિમિટેડ પોતાની ફેક્ટરીમાં પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે. ભૂતકાળના હિસાબો ઉપરથી જણાય છે કે સરેરાશ માસિક ₹ 12,000 લેખે માલસામાન ખર્ચ વિચલન થવા પામે છે. આ વિચલનનું કારણ શોધી શકાય અને તેને દૂર કરી શકાય તો તે માટે બે માસનો સમય અનિવાર્ય છે. આવું કારણ દૂર થતાં બે માસ સુધી લાભકારક અસર રહે તેવી ધારણા છે.

વિચલનની તપાસનો ખર્ચ ₹ 2,000 થાય તેમ છે. વિચલનનું કારણ દૂર કરવા માટે થતો ખર્ચ ₹ 4,000 છે. અને કારણ શોધાય તેવી સંભાવના 0.40 જેટલી છે ?

વિચલનની તપાસ આરંભવી જોઈએ ? શા માટે ?

તપાસ જરૂરી બને તે રીતે કારણ શોધી શકાશે તેવી ન્યૂનતમ સંભાવના કેટલી ?

14

અથવા

- (i) વિચલનોની અંકુશતા એટલે શું ? તે ખ્યાલ સંચાલકોને શી રીતે ઉપયોગી છે ? 7
- (ii) વિચલનોની તપાસ અંગેનું કોઈપણ એક મોડલ સમજાવો. 7

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે ત્રણ)

(1) $C < (1 - P)L$ ના સૂત્રમાં L નો અર્થ થાય

- (a) તપાસનો ખર્ચ (b) યોજ્જો લાભ
(c) યોજ્જી ખોટ (d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં

(2) નીચેના પૈકી કયું વિચલનોની તપાસનું મોડેલ નથી ?

- (a) નફા-જથ્થા મોડેલ (b) અંકુશ-ચાર્ટ મોડેલ
(c) મહત્ત્વ સૂચકતા મોડેલ (d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં

(3) $(1 - P) =$ _____

- (a) વિચલન અંકુશિત હોવાની સંભાવના.
(b) વિચલન બિનઅંકુશિત હોવાની સંભાવના.
(c) પ્રક્રિયા અંકુશમાં હોવાની સંભાવના.
(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં

(4) $C < (1 - P)L$ ના સૂત્રમાં C નો અર્થ થાય _____

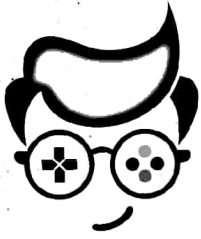
- (a) તપાસનો ખર્ચ (b) સુધારાત્મક પગલાં લેવાનો ખર્ચ
(c) અંકુશ ખર્ચ (d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં

(5) ક્યુસમ (CUSUM) ચાર્ટનો ઉપયોગ _____ માં થાય છે.

- (a) અંકુશ ચાર્ટ મોડેલ
(b) આંકડાશાસ્ત્રીય સૂચકતા મોડેલ
(c) મહત્ત્વ સૂચકતા મોડેલ
(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં

GENIUS
Guruji

GENIUS
Guruji

Seat No. : 10284

NG-113

November-2018

M.Com., Sem.-III

**504(EA) : Management Accounting – I
(New)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Paresh Limited manufactures product 'P' and the direct material cost is budgeted as follows : 14
- Material A : 20 units at ₹ 40 each for every unit of product 'P'.
The price of material A has gone up after the above budget was formed to ₹ 60 per unit. In the light of this information, the management has carried out a market study to confirm that material B can work as substitute and is available at ₹ 52 per unit. At the end of the budget period the statement of material indicated that product 'P' was produced to the extent of 1000 units by using material A as follows :
Quantity used 22000 units at the cost of ₹ 60.40 per unit.
Analyse the Material Cost Variance :
- (i) as per the Conventional Approach
(ii) as per the Opportunity Cost Approach
- OR**
- (i) "Management Accounting is a decision making process." – Explain. 7
(ii) Give difference between Management Accounting and Financial Accounting. 7
- (B) Select the appropriate alternative : (any four) 4
- (1) Management Accounting is concerned with
- (a) Past decisions (b) Internal decision making
(c) External decision making (d) None of these
- (2) Which method is not of Management Accounting ?
- (a) Standard Costing (b) Service Costing
(c) Marginal Costing (d) Decision Accounting
- (3) One of the following is not within the scope of Management Accounting ?
- (a) Formulation of policies
(b) Classification and collection of costs
(c) Decision making from alternative course of action
(d) None of these

- (4) Operating variance = _____
- (a) Original standards – Revised standards
 (b) Revised standards – Actual results
 (c) Original standards – Actual results
 (d) None of these
- (5) Management Accounting is an extension of
- (a) Financial Accounting (b) Cost Accounting
 (c) Financial Management (d) None of these
- (6) As per Indian Companies Act, _____ is obligatory.
- (a) Financial Accounts (b) Cost Accounts
 (c) Management Accounts (d) None of these

2. (A) Sun Limited has prepared the following sales budget for the first five months of 2018 :

14

<u>Month</u>	<u>Sales (Units)</u>
January	10,800
February	15,600
March	12,200
April	10,400
May	9,800

Inventory of finished goods at the end of every month is to be equal to 25% of sales estimate for the next month. On 1st January 2018, there were 2700 units of product on hand. There is a no work in progress at the end of any month.

Every unit of product requires two types of materials in the following quantities :

Material A – 4 kg.

Material B – 5 kg.

Materials equal to one half of the requirement of next month's production are to be in hand at the end of every month. This requirement was also met on 1st January 2018.

Required : Prepare the following budgets for the quarter ending 31st March, 2018.

- (a) Production Budget (Quantitative)
 (b) Material Purchase Budget (Quantitative)

OR

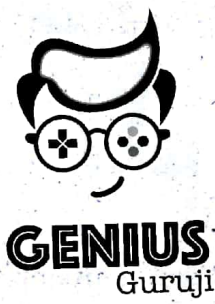
- (i) Explain advantages of Budgetary control.
 (ii) Write short note on Master Budget.

7

7

(B) Select the appropriate alternative : (any four)

- (1) Master Budget is also known as
 - (a) Cash Budget
 - (b) Sales Budget
 - (c) Summary Budget
 - (d) None of these
- (2) The responsibility for preparation of Sales Budget of a company is on
 - (a) Accountant
 - (b) Budget Expert
 - (c) Sales Manager
 - (d) None of these
- (3) At 60% capacity factory overheads are ₹ 80,000 and at 80% capacity factory overheads are ₹ 1,00,000. Amount of fixed factory overheads included in the above amount would be
 - (a) ₹ 1,00,000
 - (b) ₹ 80,000
 - (c) ₹ 20,000
 - (d) None of these
- (4) Appropriation budgets are
 - (a) Flexible Budget
 - (b) Incremental Budget
 - (c) Static (Fixed) Budget
 - (d) Zero Base Budget
- (5) Which of the following item is not included while preparing a Cash Budget ?
 - (a) Collection from debtors
 - (b) Payment to creditors
 - (c) Depreciation
 - (d) None of these
- (6) Which of the following is not a type of budget ?
 - (a) Sales Budget
 - (b) Cash Budget
 - (c) Cash Account
 - (d) None of these

3. (A) Following information is obtained from the cost department of Hope Limited : 14

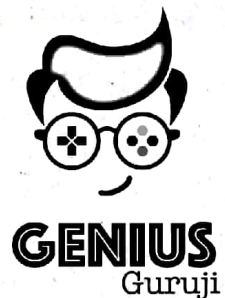
<u>Standard Cost Card</u>	<u>Per Unit</u>
Material Cost (2 kg. at ₹ 10 per kg)	20
Direct Wages (hours 2 at ₹ 2 per hour)	4
Variable Overheads (hours 2, at ₹ 2 per hour)	4
Fixed Overheads (hours 2 at ₹ 4 per hour)	8
Total Standard Cost	36
Standard profit per unit	4
Standard selling price per unit	40
Normal production capacity 10,000 units	
Budgeted production and sales 10,000 units	

<u>Actual Data</u>	₹
Material consumed : 16,500 kg. at ₹ 9.60 per kg.	1,58,400
Direct Wages : 18,000 hours at ₹ 1.60 per hour	28,800
Variable Overheads	32,400
Fixed Overheads	76,000
Actual production and sales (at ₹ 42 per unit)	3,36,000

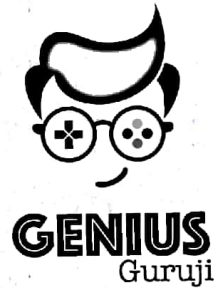
You are required to compute different variances and reconcile the budgeted profit with actual profit.

OR

- (i) Explain in detail Single Plan and Partial Plan. 7
- (ii) Explain the merits and demerits of Dual Plan system for recording variances. 7
- (B) Select the appropriate alternative : (any three) 3
- (1) Labour Cost Variance is the difference between
- (a) Fixed labour cost and Variable labour cost
- (b) Estimated labour cost and Standard labour cost
- (c) Standard labour cost and Actual labour cost
- (d) None of these

- (2) Material Cost Variance = _____
- Material usage variance + Material yield variance
 - Material price variance + Material yield variance
 - Material price variance + Material usage variance
 - None of the above
- (3) The difference between hours paid and hours worked is known as _____.
- Labour rates variance
 - Labour efficiency variance
 - Idle time variance
 - None of these
- (4) Fixed Budget Variance = _____
- Budget cost – Actual cost
 - Actual cost – Standard cost
 - Actual hours (Standard rate – Actual rate)
 - None of these
- (5) Sales Price Variance = _____
- Actual quantity (Actual price – Standard price)
 - Actual quantity (Standard price – Actual price)
 - Standard quantity (Actual price – Standard price)
 - None of these

4. (A) MNC Company Limited operates a standard costing system in its factory. Based on its past record, it appears that the material cost variance happens to be ₹ 12,000 a month, on an average. If the cause of the variance can be found and is correctible, the correction process will require two months. This correction is likely to have favourable effect for a period of two months.

The investigation of variance will cost ₹ 2,000. Correction of the cause of variance will cost ₹ 4,000 and the probability for finding the cause is 0.40.

Would you recommend launching an investigation? Why?

What is the minimum probability of finding a correctable cause that would justify an investigation?

14

OR

- What is the controllability of variance? How it is useful to the management? 7
- Discuss any one method of cost variance investigation. 7

(B) Select the appropriate alternative : (any three)

3

- (1) In the formula $C < (1 - P)L$, L denote for
- (a) Cost of investigation (b) Net benefit
(c) Net loss (d) None of these
- (2) Which of the following is not a cost variance investigation model ?
- (a) Profit volume model
(b) Control charts model
(c) Materiality significance model
(d) None of these
- (3) $(1 - P) =$ _____
- (a) Probability that the variance is controllable
(b) Probability that the variance is uncontrollable
(c) Probability that the process is in control
(d) None of these
- (4) In the formula $C < (1 - P)L$, C denote for
- (a) Cost of investigation
(b) Cost of corrective measures
(c) Cost of control
(d) None of these
- (5) CUSUM chart is used for _____
- (a) Control charts model
(b) Statistical significance model
(c) Materiality significance model
(d) None of these

